

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

De fuut

The grebe

van der Velden, H.T.

Publication date

2021

Document Version

Final published version

Published in

de nieuwe muze

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

van der Velden, H. T. (2021). De fuut: The grebe. *de nieuwe muze*, 2021(2), 48.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Waar komt muziek vandaan? Waar komen kunst en poëzie vandaan? Vraag het een componist, een kunstenaar of een dichter en het antwoord zal verwijzen naar bronnen die intuïtief en ongrijpbaar zijn. De uitwerking daarvan is misschien ten dele planmatig en rationeel, maar de inspiratie borrelt op uit andere regionen van de menselijke geest. Het sublieme wordt manifest in dromen en visioenen. Kunsthistoricus Hugo van der Velden beschrijft in *De fuut* de relatie tussen analytisch denken en het intuïtieve weten.

'De mooiste ervaring die een mens kan meemaken is het mysterieuze. Het is de fundamentele emotie die ware kunst en ware wetenschap creëert.'

Albert Einstein

De fuut

Schrijven vind ik heel moeilijk, eigenlijk vertel ik liever, maar beter nog ben ik in dromen. Met dromen bedoel ik niet de onredelijke lust, angst of vervreemding van de nacht, maar het wakende dromen, dat eigenlijk een heel langdurig langzaam denken is. Het echte denken is meer iets van de korte baan: doelgericht, probleemoplossend, analytisch en dus op een heel directe wijze nuttig, maar als creatief proces niet zo interessant omdat het voornamelijk draait om de toepassing van reeds verworven kennis. Het dromen daarentegen is de intuïtieve maar persistente benadering van een idee, de overgave aan een vermoeden. Het dromen is soms bewust, soms onbewust, als een fuut die op het water zwemt maar dan plots verdwenen is en elders weer opduikt. Hoe en waar hij onder water gezwommen heeft, wie zal het zeggen, ergens komt hij weer boven met een vangst in zijn snavel. Bestaat die fuut eigenlijk wel onder water, verandert hij niet van gedaante? Wordt hij tijdelijk snoek? Is de spiegelbeeldige wereld waarin hij jaagt de onze wel? Ik vraag het me af.

Zo is het ook met het dromen: ik overdenk een kwestie die me bezighoudt, herhaal voor de zoveelste maal wat ik erover weet, probeer eens wat, laat het gaan – en dan is er na lange tijd ineens een inval, een gedachte die uit het niets opdoemt, ik weet werkelijk

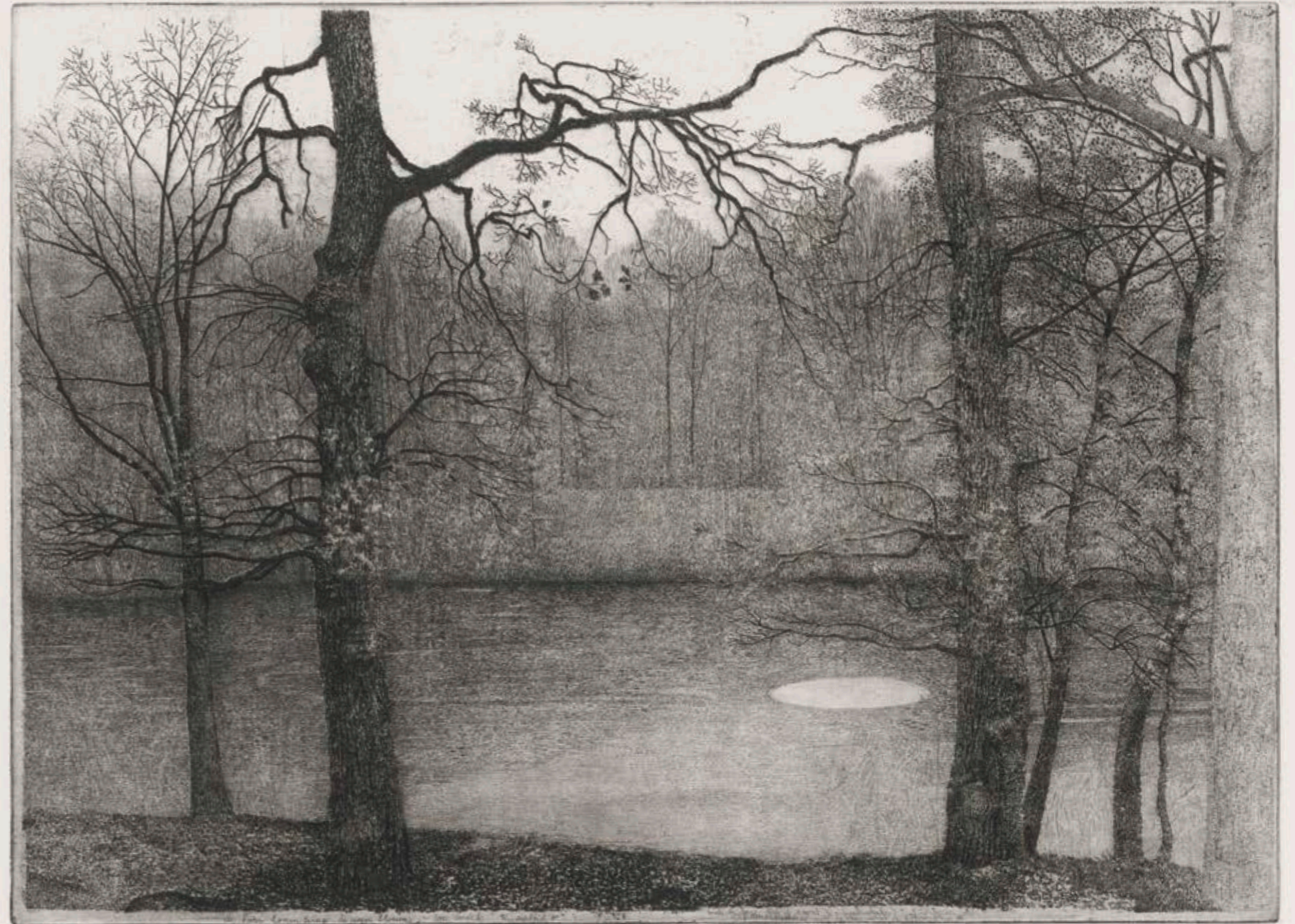
MUZIEK & KUNST
tekst: Hugo van der Velden

niet hoe ik erop gekomen ben. Meestal zijn het kleine dingen – een idee dat me verder helpt – maar een enkele keer openbaart zich zo, onverwacht en onherleidbaar, het mysterie van het inzicht. Het is nooit meer dan een glimp, natuurlijk, eigenlijk niet meer dan het bevroeden van een inzicht, maar dat is al heel wat. Dat overkomt me soms in mijn studeerkamer, maar ook wel tijdens het wandelen of het fietsen, omdat plaats en tijd, net als het verleden, zo goed in droom laten benaderen. Het rustige ritme van de stap en de gestage slag van het pedaal houden ook goed maat met de cadans van het trage denken, en dat is belangrijk, want of het nu achter mijn bureau is of onderweg, mijn dromen vergeet hoe dan ook veel tijd. Zoals die fuut altijd contact met het water houdt – want wie heeft er nu wel eens een fuut op het land gezien, of zien vliegen? – zo broed ik op mijn dromen zonder ze ooit los te laten.

Mijn buurman, de kunstenaar Charles Donker, maakt al zijn leven lang etsen. Hij begon er mee voor zijn twintigste en is nu tachtig jaar. Alhoewel zijn technische vaardigheid in de beginperiode nog wel is toegenomen, is zijn stijl van meet af aan heel consistent, net als zijn beeldtaal, want zijn favoriete thema's liggen ook al decennia vast. Eigenlijk maakt hij al zijn leven lang hetzelfde werk – en juist daarin ligt zijn kracht. Er is vrijwel niemand die zijn etskunst kan evenaren. Onlangs vroeg ik hem hoe het met de verkoop van zijn werk ging, waarop hij antwoordde dat hij dat niet wist en dat het hem ook niet zo interesseerde: 'want zodra ik een ets heb voltooid', zei hij, 'heb ik een idee voor de volgende en moet ik door.' Over zijn ets *De futen komen terug de iepen bloeien* vertelde hij me eens dat de rimpeling in het water van de slotgracht, die de aanwezigheid van de ondergedoken fuut verradt, de wereld stiller maakt. Dat begrijp ik wel, dat de kringen aan het oppervlak de golven zijn die de stilte versterken. Met mijn dromen is het niet anders: mijn gedachten malen langzaam voort, maar soms verdwijnen ze ineens door een kolk in mijn bewustzijn. Dan legt mijn dromen de wereld het zwijgen op en brengt haar tot stilstand. Als de fuut duikt houdt de wereld haar adem in. Wanneer hij bovenkomt moet ik door.

Charles Donker, *De futen komen terug de iepen bloeien* *Slotgracht met ondergedoken fuut*

Charles Donker, *De futen komen terug de iepen bloeien*, Slotgracht met ondergedoken fuut, 1977, ets, proefdruk, h258 mm x b355 mm, aankoop uit F.G. Waller-Fonds, Rijksmuseum Amsterdam

Hugo Tjeerd van der Velden (1963, Boxmeer) is een Nederlandse kunsthistoricus. Momenteel is hij Rijksmuseum-leerstoel Kunstgeschiedenis van de Middeleeuwen, vooral in de Lage Landen. Een functie in samenwerking met Universiteit van Amsterdam. Hij is auteur van het boek *The Donor's Image – Gerard Loyet and the Votive Portraits of Charles the Bold* (Brepols e.a. 2000, ISBN 978-2-503-50722-4) en *Jan van Eyck in Holland* (WBOOKS 2012-2015, ISBN 9040007853, 9789040007859) en werkt momenteel aan een nieuw boek over deze schilder.

Email: H.T.vanderVelden@uva.nl

Charles Donker (1940, Utrecht) studeerde aan de Koninklijke Academie voor Kunst en Vormgeving in 's-Hertogenbosch. Hij ontwikkelde zich na zijn studie tot een meester-etscher, die op onnavolgbare, bijna magische wijze onderwerpen uit de natuur weergeeft. Aspecten van vergankelijkheid lijken in zijn etsten bijna fysiek voelbaar. Hoewel op het eerste gezicht een naturalist pur sang, gaat het in zijn werk ook om ritme, structuur en abstractie. Werk van Donker bevindt zich o.a. in de collecties van Museum Boymans van Beuningen, Centraal Museum Utrecht, het Rembrandthuis, de Fondation Custodia te Parijs en van vele particulieren.
charlesdonker.rkdstudies.nl